

Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt
Publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap
Graaf de Ferrarisgebouw | Koning Albert II-laan 20 bus 19 | B-1000 Brussel
Gratis telefoon 1700 | Fax +32 2 553 13 50
Email: info@vreg.be
Web: www.vreg.be

Advies van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt

van 3 september 2013

met betrekking tot de aanrekening van een netvergoeding
voor decentrale productie-installaties met een vermogen ≤ 10 kW

ADV-2013-6

Inleiding

De CREG heeft op 6 december 2012 beslist tot goedkeuring van de voorstellen van de Vlaamse distributienetbeheerders voor het aanrekenen van een netvergoeding voor decentrale productie-installaties met een vermogen ≤ 10 kW.

Deze voorstellen sproten voort uit het feit dat installaties waar een terugdraaiende teller staat, onevenredig weinig bijdragen tot het beheer van het net, aangezien de afname en injectie niet apart gemeten worden.¹

De voorstellen van de distributienetbeheerders bevatten twee methodes voor het aanrekenen van een netvergoeding:

- installatie op vraag van de netgebruiker van een meter die zowel injectie als afname afzonderlijk meet en bijgevolg de distributienettarieven op een correcte manier kunnen worden toegepast;²
- aanrekening van een netvergoeding voor decentrale productie-installaties ≤ 10 kW met terugdraaiende teller. Omwille van het ontbreken van een afzonderlijke meting van injectie en afname, als gevolg van de opgestelde terugdraaiende teller, wordt de netvergoeding uitgedrukt in een vast bedrag per kW geïnstalleerd vermogen.

Er ontstond echter al snel discussie tussen de marktpartijen (distributienetbeheerders en leveranciers) met betrekking tot de technische uitvoeringsmodaliteiten, zijnde de communicatie en facturatie tussen de distributienetbeheerders en de leveranciers. Aan dit aspect was bij de beslissing van de CREG tot het goedkeuren van de voorstellen tot aanrekening van de netvergoeding onvoldoende aandacht geschonken.

De VREG brengt dit advies uit op eigen initiatief.

1. Het leveranciersmodel

Het huidige marktmodel van de elektriciteits- en gasmarkt is gebaseerd op het zogenaamde "leveranciersmodel".

Dit model wordt volgens de VREG best ook toegepast bij de aanrekening van de netvergoeding, net zoals voor de aanrekening van de tarieven voor afname. Tevens is de VREG van oordeel dat ook bij injectiepunten de nettarieven worden doorgerekend via de toegangshouder.

Dit houdt in dat:

- enerzijds de netbeheerder de vergoeding voor het gebruik van het net (waaronder de netvergoeding in kwestie) doorrekent aan de leverancier in zijn hoedanigheid als toegangshouder voor zijn klant en dit via de netfactuur ("grid fee"), die de toegangshouder/leverancier bijgevolg aan de netbeheerder moet betalen;

¹ Voor een analyse kan verwezen worden naar ADV-2011-4 dat gemeenschappelijk door VREG en VEA werd opgesteld.

² In de beslissing van de CREG staat "slimme meter", maar dit is niet nodig voor het afzonderlijk meten van injectie en afname. De VREG oordeelde dat de netbeheerders dit kunnen bekomen door de plaatsing van een elektronische meter. De slimme meter vormt in Vlaanderen nog steeds enkel het onderwerp van een pilotproject.

- anderzijds de leverancier de netvergoeding doorrekent aan zijn klant en daarbij de administratieve kost, de financieringskost en de wanbetalingsrisico's draagt.

2. Aanrekening van de netvergoeding door de netbeheerder aan de leverancier

2.1. Juridische basis: artikel 4.1.18 Energiedecreet

Wat betreft het eerste aspect van het leveranciersmodel, met name de aanrekening van de netvergoeding door de netbeheerder aan de toegangshouder/leverancier via de netfactuur, is er een duidelijke decretale basis, met name artikel 4.1.18. van het Energiedecreet.

Dit stelt:

Art. 4.1.18.

§1. De volgende personen hebben recht op toegang tot een distributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit voor de injectie en/of afname van elektriciteit of aardgas tegen de door de netbeheerder bekendgemaakte tarieven en voorwaarden:

- 1° de leveranciers, in naam en voor rekening van hun klanten;
- 2° de producenten, in eigen naam en alleen voor hun injectiepunten;
- 3° de afnemers van elektriciteit die aangesloten zijn op het plaatselijk vervoernet van elektriciteit.

§2. Iedere netbeheerder maakt de geldende tarieven en voorwaarden bekend voor de toegang tot en het gebruik van zijn net, en voor de ondersteunende diensten die hij levert. **De personen, vermeld in § 1, hebben recht op de toegang tot en het gebruik van het distributienet en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit tegen die bekendgemaakte tarieven en voorwaarden.**

Op basis van dit artikel kan gesteld worden dat de netbeheerders de netvergoeding inderdaad mogen aanrekenen aan de leverancier, in zijn hoedanigheid als toegangshouder voor de toegangspunten van zijn klanten, zoals geregistreerd in het toegangsregister van de netbeheerder.

De netbeheerders mogen deze vergoeding dus toevoegen aan de netfactuur die wordt opgesteld en bezorgd aan de toegangshouder/leverancier na de opname van de meterstand, en dit pro rata de periode sinds de invoering van het tarief (01/01/2013).

2.2. Technische uitvoeringsmodaliteiten: de gegevensuitwisseling

Gezien het duidelijk is dat netbeheerders de netvergoeding mogen doorrekenen aan de leveranciers, voor wat betreft de toegangspunten waarvoor ze toegangshouder zijn, volgt daaruit dat de leverancier ook de nodige informatie moet krijgen om de aanrekening van de netvergoeding te controleren en/of klachten en vragen van zijn klanten in verband met de berekening van de netvergoeding voor het toegangspunt in kwestie te beantwoorden.

Atrias, het orgaan waarin de netbeheerders samen met de leveranciers (onder toezicht van de regulatoren) de gegevensuitwisselingsprocessen in de elektriciteits- en gasmarkt uittekenen, bracht de verschillende marktpartijen rond de tafel met het oog op het uitwerken van een procedure inzake uitwisseling van gegevens om deze controle te kunnen uitvoeren.

Er kwam echter geen compromis tot stand, waarna het probleem geëscaleerd werd naar de VREG die krachtens het Technisch Reglement Distributie Elektriciteit (art. IV.4.8.3) in dergelijk geval zelf een procedure kan opleggen.

De VREG consulteerde de netbeheerders en leveranciers bij brief van 13 juni 2013 met betrekking tot het door Atrias voorgelegde voorstel tot gegevensuitwisseling.

Uit de consultatie bleek dat er geen opmerkingen waren bij de vooropgestelde procedure inzake uitwisseling van gegevens, enkel een principiële bezwaar van de leveranciers tegen de aanrekening van de netvergoeding.

Na deze consultatie heeft de VREG bij beslissing BESL-2013-13³ van 30 juli 2013 met betrekking tot de gegevensuitwisseling bij het proces 'netvergoeding voor kleinschalige decentrale productie' de modaliteiten van de informatie-uitwisseling opgelegd, zodat alvast over dit aspect geen verdere discussies meer nodig zijn.

3. Aanrekening van de netvergoeding door de leverancier aan zijn klanten

Het tweede luik van het leveranciersmodel bestaat erin dat de toegangshouder/leverancier de hem door de netbeheerder aangerekende nettarieven (netvergoeding) doorrekent aan zijn klanten en daarbij de administratieve kost, de financieringskost en de wanbetalingsrisico's draagt.

Dit kadert in de relatie leverancier⁴-klant en wordt momenteel geregeld in het leveringscontract.

Via het leveringscontract mandateert een klant -producent of afnemer- zijn leverancier om toegang te vragen tot het net voor het betrokken toegangspunt.

Voor wat betreft netgebruikers die over een terugdraaiende teller beschikken, moet dat mandaat dus geldig zijn voor zowel afname als injectie. Dit is in de huidige leveringscontracten evenwel nog niet altijd geregeld. Dit draagt bij tot de huidige onzekerheid met betrekking tot het bestaan van een voldoende contractuele basis om de vergoedingen in kwestie te recupereren bij zijn klanten.

Een aantal leveranciers betwist momenteel de betaling van de netvergoeding ten aanzien van de netbeheerder, omdat ze bevreesd zijn de door hen aan de netbeheerder te betalen netvergoeding niet te kunnen recupereren bij de klant.

De VREG meent dat best zo snel mogelijk duidelijkheid moet geschapen worden met betrekking tot de juridische basis voor de aanrekening van de netvergoeding door de leverancier aan zijn klanten.

De leveranciers kunnen deze duidelijkheid scheppen in hun leveringscontracten. De VREG raadt de leveranciers aan om dit expliciet zo te regelen in hun leveringscontracten. Indien dat het geval is kan er geen onzekerheid bestaan met betrekking tot het bestaan van een voldoende contractuele basis om de netvergoeding te recupereren bij de klant.

De VREG adviseert ook om de twee basisprincipes van het leveranciersmodel decretaal te verankeren in het Energiedecreet en met name het bestaande artikel 4.1.18 van het Energiedecreet daartoe verder te verduidelijken. Het principe van de doorrekening van de nettarieven door de leverancier/toegangshouder aan zijn klanten zou daarbij expliciet kunnen worden voorzien.

Daartoe stelt de VREG een aanpassing voor aan het Energiedecreet van 8 mei 2009 dat hierna wordt uiteengezet.

³ <http://www.vreg.be/besl-2013-13>

⁴ In zijn rol als toegangshouder

4. Voorstel tot decretale verankering van het principe van het leveranciersmodel

4.1. Huidige redactie art. 4.1.18 Energiedecreet

Artikel 4.1.18. luidt als volgt:

Art. 4.1.18.

§1. De volgende personen hebben recht op toegang tot een distributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit voor de injectie en/of afname van elektriciteit of aardgas tegen de door de netbeheerder bekendgemaakte tarieven en voorwaarden:

- 1° de leveranciers, in naam en voor rekening van hun klanten;
- 2° de producenten, in eigen naam en alleen voor hun injectiepunten;
- 3° de afnemers van elektriciteit die aangesloten zijn op het plaatselijk vervoernet van elektriciteit.

§2. Iedere netbeheerder maakt de geldende tarieven en voorwaarden bekend voor de toegang tot en het gebruik van zijn net, en voor de ondersteunende diensten die hij levert. De personen, vermeld in § 1, hebben recht op de toegang tot en het gebruik van het distributienet en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit tegen die bekendgemaakte tarieven en voorwaarden.

Bij de huidige teksten kunnen volgende bemerkingen gemaakt worden:

Met betrekking tot §1:

De huidige redactie van art. 4.1.18 Energiedecreet zou kunnen laten uitschijnen dat bij injectiepunten enkel de producent zelf toegangshouder kan zijn. Dit is echter niet het geval: ook de leverancier of een derde (bijvoorbeeld een aggregator) kan toegangshouder zijn, mits daartoe gemandateerd te zijn door de producent, aangezien punt 1° van §1, dat het toegangsrecht van de leveranciers bepaalt, betrekking heeft op zowel afname- als injectiepunten. Het principe is immers dat zowel afnemer als producent een leverancier moet mandateren om toegang te vragen tot het net, daar hijzelf geen toegangsrecht heeft.

Alleen een afnemer op het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, of een producent voor zijn injectiepunt (op zowel het distributienet als het plaatselijk vervoernet van elektriciteit) kan zelf toegang tot het net vragen. De situatie bij terugdraaiende tellers (zoals bij bepaalde netgebruikers met zonnepanelen) komt hierbij niet expliciet naar voor, hoewel het onmiskenbaar steeds de bedoeling van de regelgever geweest is dat deze ressorteren onder 1° van §1.

Met betrekking tot §2:

Het principe is dat de klanten van de leverancier (= afnemers of producenten met leverancier als toegangshouder) of producenten (zonder leverancier als toegangshouder) recht hebben op toegang tot het net en dit tegen de tarieven en voorwaarden die de netbeheerder bepaalt.

Leveranciers hebben enkel recht op toegang tot het net *voor hun klanten* (als gemandateerde, dus lasthebbers). Het tarief voor het gebruik van het net is dus verschuldigd door de klant of producent zelf, niet door de leverancier. Bij wanbetaling (voor het deel nettarieven) door de klant, zou op basis van de redactie van het artikel 4.1.18 Energiedecreet kunnen ingeroepen worden dat de netbeheerder zich ter inning van zijn tarieven tot de netgebruiker zelf moet richten, en niet tot de leverancier, zelfs al is deze door de klant gemandateerd in geval van toepassing van §1, 1°. Dergelijke lezing is echter niet in overeenstemming met het leveranciersmodel zoals momenteel van toepassing, en dus met de bedoeling van de regelgever.

4.2. Voorstel tot aanpassing van artikel 4.1.18 Energiedecreet

Op basis van bovenstaande elementen adviseert de VREG een verduidelijking van het leveranciersmodel.

Met name worden volgende wijzigingen voorgesteld (vet = nieuwe tekst):

Art. 4.1.18.

§1. Afnemers en producenten hebben recht op toegang tot een distributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit voor respectievelijk de afname en injectie van elektriciteit of aardgas tegen de door de netbeheerder bekendgemaakte tarieven en voorwaarden. De afnemer of producent kan dit recht overdragen aan een derde.

Het recht, bedoeld in het vorig lid, wordt van rechtswege overgedragen aan de leverancier van de afnemer, voor wat betreft:

1° de afnamepunten op het distributienet;

2° de toegangspunten op het distributienet die zowel als afname- als injectiepunt fungeren.

§2. Iedere netbeheerder maakt de geldende tarieven en voorwaarden bekend voor de toegang tot en het gebruik van zijn net, en voor de ondersteunende diensten die hij levert. De personen, vermeld in § 1, hebben recht op de toegang tot en het gebruik van het distributienet en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit tegen die bekendgemaakte tarieven en voorwaarden.

§2/1. De derde of leverancier die het recht op toegang heeft overeenkomstig §1, factureert de tarieven voor gebruik van het net door aan de betrokken afnemer of producent.

Toelichting bij dit voorstel

§1: Het eerste lid bepaalt wie toegang heeft tot het net en stelt uitdrukkelijk dat dit recht kan worden overgedragen aan een derde partij. Deze derde kan de leverancier zijn of een andere partij, zoals een aggregator, die aan de opgelegde handels- en balanceringsvereisten voldoet.

Het tweede lid houdt in dat leveringscontracten niet expliciet moeten bepalen dat de leverancier gemandateerd wordt als toegangshouder voor afnamepunten en toegangspunten met terugdraaiende tellers, maar deze overdracht van rechtswege gebeurt. Deze automatische overdracht (=van rechtswege) geldt enkel voor de afnemers, en voor de genoemde categorieën van toegangspunten. Grotere producenten ressorteren daar niet onder: deze netgebruikers behouden dus de mogelijkheid om ofwel zelf toegangshouder te zijn, ofwel een derde, b.v. een aggregator, aan te duiden als toegangshouder.

Het grote verschil met de huidige regeling is dat de leverancier niet meer 'in naam en voor rekening' van de afnemer of producent toegangsrecht heeft, maar dat het de leverancier zelf is die dit toegangsrecht heeft, door de overdracht van rechtswege of bij contract door de afnemer of producent. Niet meer de klant, in de mate dat hij de leverancier machtigde, maar de leverancier zelf, zodra hij gemachtigd werd (contractueel of van rechtswege) is toegangshouder, "voor het ganse pakket".

Er is ook meegegeven hoe de toegangspunten met zogenaamde "terugdraaiende teller" moeten worden gekwalificeerd en onder welke regeling deze ressorteren. Dergelijke toegangspunten worden aangemerkt als toegangspunten op het distributienet die zowel als afname- als injectiepunt fungeren, en dit zijn toegangspunten waarvoor de overdracht van toegangsrecht op de leverancier van

rechtsweges geldt. De toegangshouder is de leverancier van de afnemer. Het gaat dus om een toegangspunt dat weliswaar fungeert als afname- én injectiepunt, maar waarop enkel een leverancier voor de afname actief is.

§2/1: Dit vormt de uitdrukkelijke basis voor de derde of leverancier om kosten die hem aangerekend worden door de netbeheerder in kader van gebruik van het net door te rekenen aan zijn klanten. Dit betreft de bevestiging van het in praktijk bestaande "leveranciersmodel".

4.3. Consultatie van dit voorstel

De VREG consulteerde de netbeheerders en de leveranciers bij brief van 13 juni 2013 met betrekking tot dit voorstel van aanpassing van artikel 4.1.18 van het Energiedecreet.

De feedback uit deze consultatie was de volgende:

- De netbeheerders vinden de decretale aanpassing niet strikt nodig, maar ondersteunen ze wel.
- Sommige leveranciers formuleerden geen opmerkingen met betrekking tot dit voorstel, één enkele leverancier stelde akkoord te kunnen gaan in afwachting van een finale regeling.
- Andere leveranciers willen het marktmodel echter veel breder evalueren, en koppelen een openbaredienstverplichting in hoofde van de leveranciers aan de taak tot facturatie van de netvergoeding (en de bijhorende wanbetalingsrisico's), aangevuld met een bijkomende openbaredienstverplichting in hoofde van de netbeheerders om voor deze dienstverlening een vergoeding te betalen, die dan in de nettarieven kan gerecupereerd worden.

De VREG ziet geen argument om de specifieke discussie met betrekking tot de invordering van de netvergoeding aan te grijpen om het volledige marktmodel (leveranciersmodel) in vraag te stellen.

De kwalificatie als openbaredienstverplichting (met bijhorende financiële compensatie) van de facturatie van de netvergoeding en andere nettarieven, zoals voorgesteld door bepaalde leveranciers, vindt de VREG evenmin aangewezen. De normale spelregels van de marktwerking voorzien dat bij wanbetaling een dropprocedure ingesteld kan worden, en de openstaande schuld gerechtelijk kan worden ingevorderd. Mocht blijken dat de marktwerking verstoord wordt, kan de VREG bijkomende maatregelen onderzoeken.

In deze discussie lijkt het de VREG dus het meest aangewezen om ervoor te zorgen dat de grondslag voor de aanrekening van de netvergoeding via het leveranciersmodel voldoende duidelijk is.

Voor de VREG

Brussel,

André Pictoel
Gedelegeerd Bestuurder